

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 Vtru[m] sit peccatu[m] mortale ea obseruare post Christu[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

tum etiam prater hoc, q ordinabantur in figuram Christi ergo caeremonia ueteris legis cessare non debuerunt.

¶ 4. Præ. Circuncisio erat instituta in signum fidei Abrahæ, obseruatio autem sabbathi ad recolendum beneficium creationis, & alia solemnitates legis ad recolendum alia beneficia Dei, ut supra dictum est.

¶ 4. præ. ar. 4. ad 10.

* sed fides Abrahæ est semper imitanda etiam a nobis, & beneficium creationis: & alia Dei beneficia semper sunt recolenda, ergo ad minus circuncisio & solemnitates legis cessare non debuerunt.

SED CONTRA est, quod Apost. dicit ad Col. 2. Ne mo uos iudicet in cibo, aut in potu, aut in parte diei festi, aut neomenia, aut sabbathorum, que sunt umbra futurorum, & ad Heb. 8. dicitur, quod dicendo nouum testamentum, ueteraui prius: quod autem antiquatur & senescit, prope interitum est.

RESPON. Dicendum, quod omnia præcepta ceremonialia ueteris legis ad cultum Dei sunt ordinata, ut supra dictum est. * Exterior autem cultus proportionari debet interiori cultui, qui consistit in fide, spe, & charitate, unde secundum diuersitatem interioris cultus debuit diuersificari exterior cultus. Potest autem triplex status distinguui interioris cultus.

¶ 10. ar. 5. & 2.

Vnus quidem, secundum quem habetur fides, & spes & de bonis caelestibus, & de his per quæ in caelestia introducimur, de utrisque quidem sicut de quibusdam futuris, & talis fuit status fidei, & spei in ueteri lege. Alius autem est status interioris cultus, in quo habet fides & spes de caelestibus bonis, sicut de quibusdam futuris, scilicet de his per quæ introducimur in caelestia, sicut de presentibus, uel præteritis, & iste est status noue legis. Tertius autem status est, in quo utraque habentur ut presentia, & nihil creditur ut absens, neque speratur ut futurum, & iste est status beatorum. In illo ergo statu beatorum nihil erit figurale ad diuinum cultum pertinens, sed solum gratiarum actio, & uox laudis & ideo dicitur Apoc. 21. de ciuitate beatorum. Templum non uidit in ea, Dominus. n. Deus omnipotens templum illius est, & Agnus. Pari igitur ratione caeremonia primi status, per quas figurabatur & secundus, & tertius ueniente secundo statu cessare debuerunt, & alia caeremonie induci, quæ conuenirent statui cultus diuini pro tempore illo, in quo bona caelestia sunt futura, beneficia autem Dei, per quæ ad caelestia introducimur, sunt presentia.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod lex uetus dicitur esse in æternum, secundum moralia quidem simpliciter & absolute, secundum caeremonialia uero, quantum ad ueritatem per ea figuratam.

AD SECUNDVM dicendum, quod mysterium redemptionis humani generis completum fuit in passione Christi, unde tunc Dominus dixit: Consummatum est, ut habetur Ioan. 19. & ideo tunc totaliter debuerunt cessare legalia, quasi iam ueritate eorum consummata, in cuius signum in passione Christi uelut templi legitur esse scissum, Matth. 27. & ideo ante passionem Christi Christo prædicante, & miracula faciente, currabant simul Lex & Euangelium, quia iam mysterium Christi erat inchoatum, sed nondum consummatum. & propter hoc mandauit Christus Dominus ante passionem leproso, ut legales caeremonias obseruaret.

AD TERTIVM Dicendum, quod rationes literales ceremonialium supra assignata referuntur ad diuinum cultum, quod quidem cultus erat in fide uenturi: & ideo iam ueniente eo qui uenturus erat, & cultus ille cessat, & omnes rationes ad hunc cultum ordinatae.

AD IIII. Dicendum, quod fides Abrahæ fuit commē-

data in hoc, quod credidit diuinae promissioni futuro semine, in quo benedicerentur omnes: & ideo quandiu hoc erat futurum, oportet testari fidem Abrahæ in circuncisioe, sed iam hoc est perfectum, oportet idem alio testari. s. baptismo, qui in hoc circuncisioe secundum illud Apost. ad Col. 2. Circuncisioe circuncisioe non manufacta in expolatione carnis, sed in circuncisioe dñi nostri Iesu Christi, qui in baptismo. Sabbathum autem, quod significabat primam creationem, mutatur in minimum, in quo commemoratur noua creatio choata in resurrectione Christi. Et similiter alia caeremonias ueteris legis noue solemnitates, quia beneficia illi populo exhibita significauerunt nobis concessa per Christum. Vnde festo Pentecostes, in quo fuit data lex uetus, succedit Pentecostes, in quo fuit data lex spiritus uiræ. Pentecostes, in quo fuit data lex spiritus uiræ. Pentecostes, in quo fuit data lex spiritus uiræ. Pentecostes, in quo fuit data lex spiritus uiræ.

¶ 1. Præ. Præcepta Apostolorum non induxerunt homines ad peccatum: sed ex decreto Apostolorum statutum fuit, quod Gentes quædam de caeremoniis legis obseruarent. dicitur enim Act. 15. Visum

ARTICVLVS IIII.

Virum post passionem Christi legalia possint seruari sine peccato mortali.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod post passionem Christi legalia possint sine peccato mortali obseruari. Non est enim credendum, quod Apostoli post acceptum Spiritum sanctum mortaliter peccauerint. eius enim plenitudine sunt induti uirtute ex alto, ut dicitur Luca ultimo: sed Apostoli post aduentum Spiritus sancti legalia obseruauerunt. dicitur enim Act. 16. quod Paulus circuncidit Timotheum. & Actuum 21. dicitur, quod Paulus secundum consilium Iacobi, assumptis uiris purificatus cum eis intrauit in templum annuntians expletionem diei purificationis, donec offerretur pro unoquoque eorum oblatio: ergo sine peccato mortali possunt post Christi passionem legalia obseruari.

¶ 2. Præ. Virare consortia Gentilium ad caeremonias legis pertinet: sed hoc obseruauit primus Pastor Ecclesie. dicitur enim ad Gala. 2. quod cum uenisset quidam Antiochiam, subtrahebat & segregabat se Petrus a Gētilibus. ergo absque peccato post passionem Christi legis caeremonia obseruari possunt. ¶ 3. Præ. Præcepta Apostolorum non induxerunt homines ad peccatum: sed ex decreto Apostolorum statutum fuit, quod Gentes quædam de caeremoniis legis obseruarent. dicitur enim Act. 15. Visum

quod deducimus nō admittitur, quia contradicit tribus temporibus in responsione ad primum ad August. postea, sequitur quod ratio efficax nō sit ad concludendum, quod legalia seruari non possent absque peccato mortali, quod tamen in corpore articulo concluditur. non magis nūque est mendacium dicere nunc Christum nasciturum, passurum, resurrexurum, alioquin, & Spiritus sancti legem daturum, quam post Pentecosten tempore Apostolorum.

Ad hoc dicitur, quod non solum ex August. & auctoris, sed Ecclesie auctoritate distinetur triam temporum, & rationem in littera allatam, & conclusionem, ut in consilio Florentino sub Eug. 4. patet, habemus: ideo uerumque salutare oportet. Dicendum est ergo, quod ratio illa de mendacio, uerbo, nō fito efficax est, & concludit quod ceremonialis absolute & simpliciter nō potuerunt post Christi immedie obseruari absque mendacio pñicio, & propterea hoc sic seruari nō potuerunt, nec seruari potuerunt absolute quoniam absolute seruati seruantur ut uita, & necessaria ad salutem ex lege ueteris, quod post Christum nunquam licuit. Quia autem quod iam tempore tantum, scilicet usque ad diuulgationem euangelii, licuerit seruare eadem ut mortua, & quia usque ad tumulum tantum mortua persona, ut mortua tamen custoditur. Unde Spiritus sancti auctoritate, ut in littera dicitur, quasi dispensatione concessum est tempus non mentidit factu, quia non est coactum ut ueretur eis ut uitis, sic enim profitentur Christum nasciturum, passurum, & sed de resurrectione mortuam seruare ad tumulum, & honore ad tumulum, tunc quippe simulata est quando euangelium est diuulgatum. Propter quod nunc nec uia propter mendacium, nec ut mortua propter se-

est spiritum sancto, & nobis, nihil ultra imponere oneris uobis, quā hac necessaria, ut abstineatis uos ab immolatis simulacrorum, & sanguine, & suffocato, & fornicatione. ergo absque peccato ceremonie legales possunt post Christi passionem obseruari.

SED CONTRA est, quod Apostolus dicit ad Gal. 5. Si circumcidiimini, Christus nihil uobis proderit, sed nihil excludit fructum Christi, nisi peccatum mortale. ergo circumcidi, & alias ceremonias obseruare post passionem Christi, est peccatum mortale.

RESPON. Dicendum, quod omnes ceremonie sunt quedam protestationes fidei, in qua consistit interior Dei cultus. sicut autē fidei interiorē potest homo protestari factis, sicut & uerbis, & in utraque protestatione si aliquid homo falsum protestatur, peccat mortaliter. Quamuis autem sit eadem fides quam habemus de Christo, quam antiqui patres habuerunt, tamen quia ipsi preceserunt Christum, nos autem loquimur, eadem fides diuersis uerbis significatur a nobis, & ab eis, nam ab eis dicebatur: Ecce uirgo concipiet & pariet filium, quae sunt uerba futuri temporis. Nos autem idem representamus per uerba praeteriti temporis, dicentes, quod concipit, & peperit. Et similiter ceremonie ueteris legis significabant Christum ut nasciturum & passurum, nostra autem sacramenta significant ipsū uernatum & passum. Sicut igitur peccaret mortaliter, qui nunc suā fidem protestando, diceret Christum nasciturum, quod antiqui pie & ueraciter dicebant: ita etiam peccaret mortaliter, si quis nunc ceremonias obseruaret, quas antiqui pie & fideliter obseruabant.

Et hoc est quod Augustinus dicit contra Faustum, iam non promittitur nasciturus, iam non promittitur nasciturus, passurus, resurrexurus, quod illa sacramenta quodammodo personabant, sed annuntiantur quod natus sit, passus sit, resurrexerit, quod haec sacramenta, quae a Christianis aguntur, iam personant.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod circa hoc diuersimode sensisse uidentur Hieronymus & Augustinus. Hieronymus enim distinxit duo tempora, unum tempus ante passionem Christi, in quo legalia non erant mortua, quasi non habentia uim obligatoriam, aut expiatiuam pro suo modo, nec etiam mortifera, quia non peccabāt ea obseruari

res. Statim autem post passionem Christi inceperunt esse nō solum mortua, id est, non habentia uirtutem & obligacionem, sed et mortifera, ita scilicet, quod peccabant mortaliter quicumque ea obseruabant. unde dicebat, quod Apostoli nunquam legalia obseruauerunt post passionem secundum ueritatem, sed solum quadam pia simulatione, ne scandalizarent Iudaeos, & eorum conuersionem impedirent: quae quidem simulatio sic intelligenda est, non quidem ita quod illos actus secundum rei ueritatem non facerēt, sed quia non faciebant tanquam legis ceremonias obseruantes: sicut si quis pelliculam uirilis membri abscinderet propter sanitatem, non causa legalis circūcisionis obseruanda. Sed quia indecens uidetur, quod Apostoli ea occultarent propter scandalum, quae pertinent ad ueritatem uitae & doctrine, & quod simulatione uterentur in his quae pertinent ad salutē fidelium: ideo conuenientius August. distinxit tria tempora. Unum quidem ante Christi passionem, in quo legalia neque erant mortifera, neque mortua. Aliud autem post tempus euangelii diuulgati, in quo legalia sunt mortua & mortifera. Tertium autē est tempus medium, scilicet a passione Christi usque ad diuulgationem euangelii, in quo legalia quidem fuerunt mortua, quia neque uim aliquam habebant, neque aliquis ea obseruare tenebatur, non tamen fuerunt mortifera, quia illi qui conuersi erant ad Christum ex Iudaeis, poterant illa legalia licite obseruare, dummodo non sic ponerent spem in eis, quod ea reputarent sibi necessaria ad salutem, quasi sine legalibus fides Christi iustificare non posset. His autē qui conuertebantur ex gentilitate ad Christum, non inerat causa ut ea obseruarent, & ideo Paulus circumcidit Timotheum, qui ex matre Iudaeus genitus erat. Titum autem, qui ex Gentilibus natus erat, circumcidere noluit. Ideo autem noluit Spiritus sanctus, ut statim inhiberetur his, qui ex Iudaeis conuertebantur, obseruatio legalium, sicut inhibebatur his, qui ex gentilibus conuertebantur, gentilitatis ritus, ut quedam differentia inter hos ritus ostendatur. Nam gentilitatis ritus repudiabatur tanquam omnino illicitus, & a Deo semper prohibitus. Ritus autem legis cessabat tanquam impletus per Christi passionem, utpote a Deo in figuram Christi institutus.

pulturam, iam seruari possunt ceremonialis illa absque peccato mortali. Et sic patet omnia consonare. In responsione ad tertium scito, quod in eodem Florentino Concilio canonizata est quasi ad uerbum haec doctrina.

AD SECUNDUM dicendum, quod secundum Hieron. Petrus simulatorie se a Gentilibus subtrahebat, ut vitaret Iudeorum scandalum, quorum erat Apostolus. unde in hoc nullo modo peccauit, sed Paulus eum similiter simulatorie reprehendit, ut vitaret scandalum Gentiliū, quorum erat Apostolus. Sed August. hoc improbat, quia Paulus in canonica scriptura, scilicet Gal. 2. in qua nefas est credere aliquid falsum esse, dicit quod Petrus reprehensibilis erat uñ uerum est quod Petrus peccauit, & Paulus uerē eū non simulatorie reprehendit. Non autem peccauit Petrus in hoc, quod ad tempus legalia obseruabat, quia hoc sibi licebat tanquam ex Iudaeis conuerso, sed peccabat in hoc, quod circa legalium obseruantiam nimiam diligentiam adhibebat, ne scandalizaret iudeos, ita quod ex hoc sequebatur Gentiliū scandalum.

AD TERTIUM dicendum, quod quidam dixerunt quod illa prohibitio Apostolorum nō est intelligenda ad litteram, sed secundum spirituale intellectū, ut scilicet

Epist. 19. tom. 2.

Loco citato ad 1. argu.

In Epist. 19. tom. 2.

in prohibitiōe sanguinis intelligatur prohibitio homicidij, in prohibitionē suffocati intelligatur prohibitio uolentiæ & rapine, in prohibitionē immolatorum intelligatur prohibitio idolatriæ: fornicatio autem prohibetur tanquam per se malum, & hanc opinionem accipiunt ex quibusdam glossis, quæ huiusmodi præcepta mystice exponunt. Sed quia homicidium & rapina etiam apud Gentiles reputabantur illicita, non oportuisset super hoc speciale mādātum dari his, qui erant ex gentilitate conuersi ad Christum. Vñ alij dicunt, quod ad literam illa comestibilia fuerunt prohibita, non propter obseruantiam legalium, sed propter gulam comprimendam. Vnde dicit Hieron. super illud Ezech. 44. Omne morticinum &c. Condemnat sacerdotes, qui in cibis, & careris huiusmodi, hæc cupiditate gulæ nō custodiūt. Sed quia sunt quædam cibaria magis delicata ad gulam pronocantia, non uidetur ratio quare fuerunt hæc magis quàm alia prohibita. Et ideo dicendum secundum tertiam opinionem, quod ad literam ista sunt prohibita non ad obseruandum caeremonias legis, sed ad hoc, q̄ posset coalescere unio Gentiliū Iudæorum insimul habitantium. Iudæis. n. propter antiquam cōsuetudinem, sanguis & suffocatum erāt abominabilia. Comestio autē immolatorum simulacris poterat in Iudæis aggenerare circa Gentiles suspicionem reditus ad idolatriam: & ideo ista fuerūt prohibita pro tempore illo, in quo de nouo oportebat conuenire in unū Gentiles & Iudæos. Procedēte autem tpe, cessante causa cessat effectus, manifestata Euangelicæ doctrinæ ueritate, in qua Dñs docet, q̄ nihil quod per os intrat, coinquinat hominem, ut dicit Marth. 15. Et q̄ nihil est reiiciendum, quod cū gratiarum actione percipitur, ut 1. ad Tim. 4. dicitur. Fornicatio autem prohibetur specialiter, quia Gentiles nouo reputabant eam esse peccatum.

¶ Super quest. centesimam quartam.

IN quo 4. nihil scribendum occurrit, nisi q̄ duo specialiter aduertat. Primum est quare omnia illius populi erant figuralia. Assignatur naque in 2. ar. ad secundum pro causa, quia Christus ex populo illo erat nasciturus, id est, quia status illius populi erat, ppter Christum uenturum ex eo, consequens est ut uerbis & factis prænuntiaretur: Christus, & pertinentia ad ipsū: & hoc ex diuina institutione, cuius solius est facere, quod facta totius populi sint in figurā. Scdm̄ est, quod differentia inter caeremonialia, & iudicialia in figurando, non consistit in hoc, quod caeremonialia fiat p se primo instituta ad figurādū, & iudicialia sint instituta ad figurādum per se secundo. hoc enim non dicitur in litera. Et si concederetur, non possent hodie a quocunq; præ-

Sup. q. 99. ar. 4. & locis ibi inducis.

QVAESTIO CIIII.

De præceptis iudicialibus in quatuor articulos diuisa.

CONSEQUENTER considerandum est de præceptis iudicialibus.

Et primò, considerādū est de ipsis in communi. Secundò, de rationibus eorum.

CIRCA primum quærentur quatuor.

¶ Primò, Quæ sunt iudicialia præcepta.

¶ Secundò, Vtrum sint figuralia.

¶ Tertio, De duratione eorum.

¶ Quarto, De distinctiōe eorum.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum ratio præceptorum iudicialium consistat in hoc, quod sunt ordinantia ad proximum.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod ratio præceptorum iudicialium non consistat in hoc, quod sunt ordinantia ad proximum. Iudicialia enim præcepta a iudicio dicuntur: sed multa sunt alia, quibus homo ad pro-

ximum ordinatur, quæ non pertinent ad ordinationem iudicialium. non ergo præcepta iudicialia dicuntur, quibus homo ordinatur ad proximum.

¶ 2. Præcepta iudicialia a moralibus distinguuntur, ut supra dictū est, sed multa præcepta moralia sunt, quibus homo ordinatur ad proximum, sicut patet in septem præceptis secundæ tabulæ. non ergo præcepta iudicialia dicuntur ex hoc, quod ad proximum ordinant.

¶ 3. Præcepta iudicialia ad Deū, ita se habent iudicialia præcepta ad proximum, ut supra dictum, sed inter præcepta caeremonialia sunt quædam quæ pertinent ad seipsum, sicut obseruantia ciborum & uestimentorum, de quibus supra dictum est. ergo præcepta iudicialia nō ex hoc dicuntur, quod ordinant hominem ad proximum.

SED CONTRA est, quod dicitur Ezechie. 18. inter cætera bona opera uiri iusti: Si iudicium uerum fecerit inter uirum, & uirum, sed iudicialia præcepta a iudicio dicuntur. ergo præcepta iudicialia uidentur pertinere ad ordinationem hominum ad proximum.

RESPON. Dicendum, q̄ sicut ex supra dicto, præceptorum cuiuscunq; legis quædam uim obligandi ex ipso dictamine rationalis ratio dicitur hoc esse debitum fieri, ut & huiusmodi præcepta dicuntur moralia, a ratione dicuntur mores humani. Alia uero præcepta sunt, quæ non habent uim obligandi ex dictamine rationis, quia. s. in se considerata non absolute rōnē debiti, uel indebiti, sed hēnt uim obligandi ex aliqua institutione diuina, uel humani sunt determinationes quedā moralium præceptorum. Si igitur determinētur moralia præcepta institutione diuinā in his, per quæ ordinatur Deum, tali a dicētur præcepta caeremonialia. Si uero his quæ pertinent ad ordinationem hominum uicem, tali a dicuntur præcepta iudicialia. In dicto ergo consistit ratio iudicialium præceptorum, in tantum ad ordinationem hominum ad proximum, ut non habeant uim obligandi ex sola ratione ex institutione.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod iudicialia dicuntur officio aliquorum principum, qui habent testatem iudicandi. Ad principē autem pertinet solum ordinare de his quæ ueniunt in iudicio, etiam de uoluntarijs contradictibus, qui in iudicio sunt, & de omnibus pertinentibus ad populi unitatem & regimen. Vnde præcepta iudicialia non solum sunt illa, quæ pertinent ad litterarum, sed etiam quæcunq; pertinent ad ordinationem hominum ad proximum, quæ subest ordinatiōe principis tanquam supremi iudicis.

AD SECVNDVM dicendum, quod ratio illa de præceptis ordinantibus ad proximum, quæ uim obligandi ex solo dictamine rationis.

AD TERTIVM dicendum, q̄ et in his quæ ordinantur ad Deum, quædam sunt moralia, quæ ipsa informata dicitur, sicut Deum esse amandum.